УДК 159.923.2

ГРОМАДЯНСЬКО-МІЛІТАРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ.

Олена Котух
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
вул. Паньківська, 2, м. Київ, 01033
https://orcid.org/0000-0001-5706-3190
snegyro4ka4@ukr.net

Анотація. У статті здійснено комплексний теоретичний аналіз трансформації ідентичності студентської молоді в умовах повномасштабної російсько-української війни. Встановлено, що сучасний воєнний конфлікт виступає рушієм переосмислення особистісного «Я-образу», цінностей та соціальних ролей. Основну увагу зосереджено на концептуалізації поняття «громадянсько-мілітарна ідентичність», що розглядається як інтегрована форма соціальної самосвідомості, у якій поєднуються громадянська самосвідомість, лояльність до держави та визнання захисту країни як невід'ємної частини громадянського обов'язку.

Проаналізовано психологічні механізми трансформації, до яких віднесено ідеалізацію власної групи, активне залучення до суспільних процесів та конфронтацію, що призводить до глибокої переоцінки установок. Визначено, що формування громадянсько-мілітарної ідентичності у студентів є стратегічним завданням сучасної освіти, оскільки воно сприяє переходу від декларативного до діяльнісного патріотизму. Практична значущість дослідження полягає у можливості використання запропонованої моделі для розробки програм, спрямованих на зміцнення психологічної стійкості молоді та забезпечення національної консолідації суспільства в умовах безпекових викликів.

В статті представлено теоретичну модель формування громадянсько-мілітарної ідентичності студентської молоді, яка включає в себе три компоненти: громадянський (усвідомлення належності до держави, діяльнісний патріотизм), мілітарний (формування суб'єктивного образу «Я-захисник», довіра до Сил оборони та психологічна готовність до захисту) та інтегративний (синтез

гуманістичних ідеалів із військовим обов'язком, що забезпечує резильєнтність особистості). Описано етапність формування нової свідомості студентів, яка проходить шлях від підготовчого етапу та адаптації до відособлення й остаточної інтеграції всіх елементів у цілісну систему.

Ключові слова: ідентичність, громадянська ідентичність, мілітарна ідентичність, студентська молодь, теоретична модель, громадянсько-мілітарна ідентичність, формування, інтеграція.

Постановка проблеми. Будь-який воєнний конфлікт є формою соціальної взаємодії, який відбувається на тлі несумісності інтересів між суб'єктами цього конфлікту. Кожна взаємодія, яка включає людський ресурс, апріорі впливає на сприйняття, думки та поведінку людини, трансформуючи її свідомість і спонукаючи переоцінити власний Я-Образ, цінності та ролі. Війна стала поштовхом до переосмислення не лише історії та культури України, а й власної ідентичності. Глибинні зміни у структурі ідентичності посилили почуття належності до держави, цивільної відповідальності, національної солідарності та суспільної згуртованості. Це зумовлює формування відповідального ставлення до держави, готовності до активної участі у громадському житті, розуміння військових і невійськових загроз та навичок дій у кризових ситуаціях [12].

Ідентичність формується через ідентифікацію, яка, в свою чергу, залежить від свідомого вибору спільноти або окремої особи. Цей процес базується на усвідомленні спільного минулого чи історичної долі, національної свідомості і характеру, а також спільних цінностей, що властиві даній спільноті. Юнацький вік відзначається формуванням відносно стійкого уявлення особистості про себе. Особливого значення набуває здатність особистості осмислювати складні життєві ситуації, здійснювати оцінку власних якостей і поведінки, усвідомлювати та інтегрувати різні аспекти власного Я — особистісний, професійний і соціальний, а також визначати власні життєві цілі, цінності та перспективи [9, 10].

Формування громадянсько-мілітарної ідентичності сучасної української молоді є складним, багатогранним і динамічним процесом, який в умовах

повномасштабної війни трансформується під впливом соціально-політичних, культурних і моральних чинників. Сьогодні вона базується не лише на традиційних інститутах (сім'я, освіта), а й на безпосередньому воєнному досвіді, цифровому середовищі та активній громадянській позиції. Тому формування громадянсько-мілітарної ідентичності у студентської молоді є пріоритетним завданням сучасного виховання та потребує нагального вирішення як на загальнодержавному рівні, так і на рівні кожної особистості .

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідентичність розуміють як *«однаковість, тотожність, подібність»*, вона є *«результатом ідентифікації»*, що супроводжується пошуком способів задоволення потреб індивіда в процесі соціалізації. Це означає, що людина ідентифікує себе з певними соціальними групами за різними підставами, які можуть конкурувати, доповнювати, або накладатись одна на одну. Тобто, особистість в суспільстві може ідентифікувати себе з різними спільнотами (наприклад, нацією, державою, регіоном, соціальною, віковою чи професійною групою тощо), а значущість ідентифікації визначається залежно від обставин [8, с. 4, 14, с. 54]

Традиційно науковий аналіз феномену ідентичності здійснювався в кількох взаємопов'язаних напрямах. Перший охоплює дослідження ідентичності як складової самосвідомості, Образу Я та Я-концепції особистості (Г. Брейкуелл, В. Вінков, С. Максименко, Т. Титаренко та ін.). Другий напрям представлений працями, присвяченими процесам соціальної ідентифікації, міжгрупової взаємодії та формуванню різних типів ідентичності (Дж. Тернер, М. Хогг, П. Горностай, В. Васютинський, Є. Чорний та ін.). Дослідження трансформації ідентичності в умовах суспільних змін, кризових ситуацій, воєнних конфліктів і міграційних процесів (Е. Еріксон, З. Бауман, О. Белова, Н. Дмитрієва та ін.). Значна увага приділяється також проблемам становлення національної та громадянської ідентичності (М. Боришевський, І. Бех, Т. Воропаєва, Є. Головаха, С. Дембицький, Г. Богданович та ін.). У сучасній українській та зарубіжній психологічній науці активно розвиваються дослідження, присвячені формуванню мілітарної ідентичності, її структурних компонентів,

психологічних механізмів і чинників становлення в умовах воєнних викликів (Г. Кюммель, Я. Грімелль, С. Каурі, С. Булмер, М. Айхлер, А. Артеменко, К. Батаєва, О. Завгородня, В. Зливков, С. Лукомська та ін.).

Виклад основного матеріалу. В епоху глобалізації, коли відбувається зміна суспільних цінностей, дослідження трансформації ідентичності стає особливо актуальним. Фундаментальні зміни в житті соціуму призводять до нестійкості і пластичності ідентичностей, що в умовах динамічно-мінливого суспільства вважається нормою. Трансформація ідентичності під впливом життєвого досвіду, суспільних змін і особистісних переосмислень може бути *тотально травматичною*, що має руйнуючі наслідки для ідентичності; *частково травматичною*, що зачіпає або особистісний, або соціальний компоненти; і *адаптивною*, коли людина здатна сама впоратися з наслідками такого впливу [4, 9].

Досліджуючи проблему трансформації ідентичності студентської молоді, розглянемо модель формування соціальної ідентичності К. Еміот, Д. Террі, Дж. Сміт згідно із якою процес формування соціальної ідентичності має чотири стадії кожній із яких відповідає певний механізм. На *підготовчому етапі*, молода людина, ще не зазнавши безпосередніх особистісних змін під впливом воєнних подій, починає переосмислювати власні цінності, переконання, життєві орієнтири та ставлення до суспільства й держави. Етап *особистісної адаптації до змін,* супроводжується перебудовою системи цінностей, соціальних ролей і уявлень про власне Я, унаслідок чого більшої значущості набувають характеристики, що забезпечують психологічну стійкість, відповідальність та здатність діяти в умовах невизначеності й загроз. На етапі *відособлення* студентська молодь починає усвідомлювати багатовимірність власної ідентичності, співвідносячи індивідуальний досвід воєнних подій із належністю до різних соціальних, громадянських і професійних спільнот. Завершальним етапом є *інтеграція*, у межах якої громадянська, особистісна, професійна та мілітарна складові ідентичності узгоджуються між собою. У результаті формується цілісне уявлення особистості про себе та власне місце в суспільстві,

а громадянська відповідальність доповнюється усвідомленням особистої причетності до забезпечення безпеки й захисту держави [5, 17].

Ідентичність є результатом вибору та формування життєвої моделі в процесі соціальної взаємодії та її прагнення до самореалізації. Психологічні механізми трансформації соціальної ідентичності забезпечують перебудову її ідентифікаційної структури залежно від домінування того чи іншого механізму.

І. Губеладзе пропонує такі актуальні механізмами трансформації соціальної ідентичності, як ідеалізація власної групи сприяють зміцненню почуття приналежності до тієї чи іншої групи; ідеалізація образу Я ототожненню себе з образом відповідального громадянина, активного члена суспільства, захисника держави; групову деідентифікацію сприяє зміцненню громадянської свідомості та формуванню чіткішої національної позиції; активне залучення сприяє переходу від формального усвідомлення власної належності до держави до її глибокого особистісного прийняття, а також формує готовність брати участь у забезпеченні безпеки та стійкості суспільства; конфронтацію – переоцінка власних установок, формування більш цілісної системи громадянських і мілітарних цінностей [5].

Посилення громадянської і національної ідентичностей є одним із ключових аспектів трансформації ідентичності у студентської молоді в умовах війни. Разом з тим йде актуалізація такої ідентифікаційної категорії, як мілітарна ідентичність. Ці ідентичності формуються саме в процесі адаптації до змінених соціальних умов і відображають глибокі трансформації життєвого досвіду людини. Їх реалізація сприяє розвитку активної громадянської позиції, почуття патріотизму, національної самосвідомості та готовності виконувати громадянський обов’язок і, за необхідності, захищати Батьківщину.

Громадянська ідентичність проявляється у взаємодії між громадянином і державою в тій мірі, в якій політична система держави є прийнятною для громадянина. І. Найда розглядає мову, культурну спадщину, цінності, визначальні складові формування громадянської ідентичності як основу для побудови демократичної держави та розбудови громадянського суспільства [13].

На думку автора громадянська ідентичність є невід'ємною складовою національно-патріотичного виховання пріоритетом якого є ціннісне ставлення громадян до Батьківщини, держави, нації.

Проблема формування громадянської ідентичності особистості студентської молоді включає в себе необхідність виховання відчуття патріотизму, громадянської освіти та свідомо активних громадян з розвиненим почуттям відповідальності за долю країни, формування власної самостійної і самодостатньої модерної моделі української ідентичності [15].

Формування активної громадянської позиції студентської молоді це процес, що базується на переході від декларативного до діяльнісного патріотизму. Така система передбачає становлення студента як свідомого суб'єкта суспільних змін, чий особистісний розвиток відбувається через гармонійну інтеграцію знань, емоційного почуття причетності та практичної дії. Результатом цієї діяльності є виховання громадянина, здатного ефективно взаємодіяти з соціумом та будувати майбутнє держави на основі чітко визначених стратегій, методів і програм [6, с. 188].

Мілітарну ідентичність визначають як приналежність (ідентифікацію) особи до певного середовища пов'язаного з армією або військом, прийняття норм та цінностей [1]. Мілітарну ідентичність розглядають як процес, що відбувся, та пропонують розділити її на три типи, а саме: стійкий, ситуативний та несформований. Саме визначення поняття мілітарна ідентичність на думку авторів формується в наслідок соціальної ідентифікації актора з армією або військовими групами, який є результатом інтерналізації цінностей і норм, прийнятих в армійському / мілітарному середовищі [1, с. 39-49].

За О. Завгородньою мілітарна ідентичність цивільного населення визначається як сукупність поглядів, переконань, емоційних установок і поведінкових настанов, що формуються під впливом війни або збройних конфліктів [16, с. 14-23]. На думку автора, термін «мілітарна ідентичність» для студентської молоді необхідно використовувати лише з уточненням контексту. Слід підкреслити, що мова йде про процес формування або інтеграції окремих

елементів мілітарної ідентичності з урахуванням вікових особливостей та соціальних умов. Тому термін «мілітарні компоненти ідентичності» може бути точнішим і доречнішим у контексті цивільних осіб юнацького віку [16, с. 14-23].

На думку С. Лукомської, мілітарна ідентичність має подвійну природу: вона становить виклик у мирний час, але стає ключовим фактором адаптації та психологічного виживання під час війни. Її формування слід розглядати не лише як соціальне явище, а й як індивідуальний механізм, який допомагає зберегти цілісність особистості в моменти кризи [11].

Згідно з В. Зливковим мілітарна ідентичність особистості формується під впливом воєнного досвіду та мілітарного контексту суспільства. Ключовими компонентами мілітарної ідентичності автор вважає патріотизм, агресивність, войовничість та колективізм, прийняття особистістю мілітарних цінностей, установок, моделей поведінки та їх інтеграцію в структуру власного «Я» [16, с. 7-14].

Наразі зважаючи на сучасні безпекові виклики актуалізується необхідність теоретичного обґрунтування та концептуалізації поняття *«громадянсько-мілітарна ідентичність»*, яке відображає інтеграцію громадянських і мілітарних цінностей, установок та моделей поведінки особистості й дає змогу комплексно пояснити особливості їх формування у студентської молоді.

На нашу думку громадянська ідентичність є підґрунтям для формування мілітарної ідентичності. Сутність поняття «громадянсько-мілітарна ідентичність» визначаємо як інтегровану форму соціальної ідентичності, у якій поєднуються громадянська самосвідомість, лояльність до держави, відповідальність за спільне благо та визнання оборони й безпеки як важливої частини громадянського обов’язку.

Концепція громадянсько-мілітарної ідентичності в нашому дослідженні ґрунтується на положенні, що громадянська та мілітарна ідентичності не є ізольованими феноменами, а перебувають у взаємодії та взаємодоповнюють одна одну. Громадянська ідентичність забезпечує усвідомлення особистістю своєї належності до держави, прийняття демократичних цінностей, прав і

обов’язків громадянина. Мілітарна ідентичність відображає усвідомлення власної причетності до сфери захисту держави, прийняття військових цінностей і готовність до виконання ролі захисника. Їх інтеграція формує громадянсько-мілітарну ідентичність як цілісне психологічне утворення, що поєднує громадянську відповідальність із готовністю діяти в інтересах національної безпеки.

Запропонована нами концепція стала теоретико-методологічним підґрунтям для побудови теоретичної моделі формування громадянсько-мілітарної ідентичності студента (Таблиця 1.).

Таблиця 1.

Теоретична модель формування громадянсько-мілітарної ідентичності студентів

Компоненти	Складові	Основні функції
1. *Громадянський компонент* - відображає глибоке усвідомлення особистістю своєї належності держави та спільноти	- усвідомлення себе громадянином; - відчуття гордості за приналежність до української нації; - розуміння прав, свобод та обов'язків; - усвідомлення обов'язку перед нацією та державою; - вияв патріотизму через конкретні дії [7].	*Консолідуюча*: об'єднання суспільства навколо спільних цінностей; *Самореалізаційна*: активна громадянська позиція стаж засобом самовизначення молоді; *Ідентифікаційна***:** встановлює семантичні межі «Ми» через культурні цінності.
2. *Мілітарний компонент* - відображає сформовану систему цінностей та психологічну готовність до участі у забезпеченні безпеки та оборони держави.	- формування образу «Я-захисник»; - формування моделей поведінки у разі військових і невійськових загроз; - розуміння важливості військової служби та цінностей; - усвідомлення потенційної необхідності у захисті Батьківщини;	*Регулятивна*: архетип Воїна забезпечує самоконтроль поведінки, дисципліну та здатність захищати кордони й принципи; *Моделююча**:*** постать військового як «Значущого Іншого» стає еталоном для формування «Я-

	- розуміння соціальної значущості місії воїна [2].	концепції» та життєвого проєкту молоді; *Захисна*: формує стійкість особистості до зовнішніх загроз.
3. *Інтегративний компонент* - характеризує синтез громадянських і мілітарних ідеалів у цілісній структурі особистості студента.	- поєднання гуманістичних ідеалів із військовим обов'язком; - висока психологічна стійкість у складних умовах; - спроможність протидіяти загрозам та інформаційному впливу; - відчуття єдності армії та народу (згуртованість) [3].	*Адаптивно-ресурсна*: адаптація до військових загроз, оптимізація власних психологічних ресурсів; *Комунікативна:* забезпечує єдність армії та народу як єдиного організму; *Світоглядна:* перетворює особистість на активного, ціннісно-зорієнтованого учасника соціального життя

Представлена модель демонструє, що ідентичність сучасної молоді формується не лише через пасивне усвідомлення своєї ролі, а й через практичну готовність діяти в інтересах національної безпеки. Де, громадянський компонент дозволяє сформувати уявлення студента як про усвідомлення належності до держави й суспільства, громадянську самосвідомість, відповідальність, правову культуру, активну громадянську позицію та прийняття демократичних цінностей *(«Я належу до держави та суспільства»*).

Мілітарний компонент формує усвідомлення особистої причетності до безпеки держави, повагу до її захисників, готовність до відповідальної поведінки в умовах загроз, прийняття цінностей захисту держави та суспільної солідарності (*«Я відповідальний за їхню безпеку та захист»*).

Інтегративний компонент дозволяє студенту гармонійно поєднувати статус цивільного з усвідомленим обов'язком захисника України *(«Я — громадянин, відповідальний за безпеку своєї держави»*).

Висновки. Визначено, що в умовах повномасштабної війни в Україні відбувається трансформація самосвідомості та переструктурування Я-образу студентської молоді, які вимагають впровадження нової концепції — громадянсько-мілітарної ідентичності. Встановлено, що громадянська

ідентичність виступає фундаментом для формування мілітарної. Громадянсько-мілітарну ідентичність визначаємо як інтегровану форму соціальної ідентичності, що поєднує громадянську самосвідомість із мілітарними цінностями. Встановлено, що формування громадянсько-мілітарної ідентичності є пріоритетним завданням сучасної освіти. Це дозволяє підготувати свідомих громадян, здатних не лише професійно розвиватися, а й ефективно діяти в інтересах національної безпеки, переходячи від декларативного до діяльнісного патріотизму.

Таким чином, визначаємо поняття громадянсько-мілітарна ідентичність є як цілісне психологічне утворення, що забезпечує перехід особистості від пасивного спостерігача до свідомого суб'єкта суспільних змін, здатного гармонійно поєднувати гуманістичні ідеали з воєнною відповідальністю задля збереження національної безпеки України.

Література

1. Артеменко А., Батаєва К. Мілітарна ідентичність та соціальна адаптація ветеранів АТО/ООС: монографія. Харків: Вид-во ХГУ «НУА», 2022. – 192 с.
2. Бончук Н. Образ Героя в свідомості сучасних підлітків та молоді. *Молодий вчений*. Херсон, 2016. № 4 (31). С. 447–453. URL:file:///C:/Users/user/Downloads/molv_2016_4_110.pdf
3. Васищев В. Розвиток загальнопедагогічної культури майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки у військовому вищому навчальному закладі : дис. …канд.пед.наук : 13.00.04 ПНПУ імені В. Г. Короленка, Полтава, 2021. 298 с. https://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/dsrtcz-vasishhev.pdf
4. Вінков В. Безпекові аспекти розвитку ідентичності в умовах війни. *Проблеми політичної психології.* Київ, 2022. Вип. 12 (26). С. 138–150. DOI:https://doi.org/10.33120/popp-Vol26-Year2022-100
5. Губеладзе І. Модель трансформації соціальної ідентичності молоді в умовах міграції з сільської місцевості до міста. *Вісник Інституту розвитку*

дитини. Київ, 2012. №26. С. 136-142. URL:https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710164/1/Модель%20трансформаії.pdf

6. Жаровська О. Національна ідентичність як складова громадянської культури студентської молоді. *Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2022. Вип.2. С.182–190. DOI: https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2022.262958

7. Журба К., Шкільна І. Формування громадянської ідентичності студентів як умови національної солідарності у воєнний час. *Advanced Linguistics*. Київ. 2023. №11. С. 146-153. DOI: https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277983

8. Кармазіна М. Ідентичності у сучасному науковому дискурсі. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса*. Київ. 2013. Вип.3. С. 4–29. URL:https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/karmazina_identychnosti.pdf

9. Кісла Г. Ідентичності українських студентів як фактор конструювання міжетнічних відносин. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*, Київ. 2015. Вип. 19-20. С. 37-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2015_19-20_6

10. Куліш О. Студентський вік як період становлення професійної ідентичності психолога у ВНЗ. *Науковий вісник Херсонського національного університету.* Херсон. 2014. Вип.2, Т.1. С. 204-208. URL:file:///C:/Users/user/Downloads/nvkhp_2014_2(1)__40%20(2).pdf

11. Лукомська С. Формування мілітарної ідентичності підлітків засобами цифрових ігор. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія.* 2024. № 28, 106–110.DOI: https://doi.org/10.32782/psyspu/2024.1.19

12. Марутян Р. Мілітарна ідентичність як складова національної системи всеохоплюючої оборони України. *Національні інтереси України*, Київ. 2026. № 2(19). С. 311-321. DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-2(19)-311-321

13. Найда І. Громадянська ідентичність як складова державотворення в контексті аналізу державної стратегії національно-патріотичного виховання.

Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування, Київ. 2022. Том 33 (72) № 6. С. 31-35. URL:https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/5.pdf

14. Публічне управління: термінологічний словник / за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.

15. Толочко С. Громадянська ідентичність особистості: актуальність формування та виявлення в сучасній Україні. *Advanced Linguistics*, Київ. 2023. № 11. С. 181-191. DOI: https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277433

16. Формування мілітарної ідентичності учнів України в умовах воєнного часу: практичний посібник / за ред. В. Зливкова, С. Лукомської. Київ : Ін-т психол. ім. Г. С. Костюка, 2025. 166 с. URL:https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747593

17. Amiot C. E. Integration of social identities in the self : toward a cognitive-developmental model. *Personality and Social Psychology Review*. 2007. Vol.11. P. 364–388.
URL:www.mapageweb.umontreal.ca/delasabr/.../Amiot%20et%20al.,%202007.pdf.

CIVIL-MILITARY IDENTITY OF STUDENT YOUTH: A THEORETICAL AND CONCEPTUAL ANALYSIS

Olena Kotukh
G.S. Kostiuk Institute of Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine
2 Pankivska Street, Kyiv, 01033, Ukraine
https://orcid.org/0000-0001-5706-3190
snegyro4ka4@ukr.net

Abstract. The article presents a comprehensive theoretical analysis of the transformation of student youth identity under the conditions of the full-scale Russian-Ukrainian war. It has been established that the contemporary armed conflict serves as a driving force for the rethinking of the personal self-image, values, and social roles. Particular attention is focused on the conceptualization of the notion of "civil-military identity," which is regarded as an integrated form of social self-consciousness that

combines civic self-awareness, loyalty to the state, and recognition of the defense of the country as an integral part of civic duty.

The psychological mechanisms of transformation are analyzed, including idealization of one's own group, active engagement in social processes, and confrontation, which leads to a profound reassessment of attitudes. It is established that the formation of civil-military identity among students is a strategic task of contemporary education, as it contributes to the transition from declarative to action-oriented patriotism. The practical significance of the study lies in the possibility of using the proposed model to develop programs aimed at strengthening the psychological resilience of young people and ensuring national consolidation of society in the context of security challenges.

The article presents a theoretical model of the formation of civil-military identity among student youth, which comprises three components: civic (awareness of belonging to the state and action-oriented patriotism), military (formation of the subjective "I-as-defender" self-image, trust in the Defense Forces, and psychological readiness to defend the state), and integrative (the synthesis of humanistic ideals with military duty, ensuring personal resilience). The study describes the stages in the formation of students' new consciousness, which progresses from the preparatory stage and adaptation to differentiation and the final integration of all elements into a coherent system.

Keywords: identity, civic identity, military identity, student youth, theoretical model, civic-military identity, formation, integration.